

Český včelařský program

2017 - 2019

Leden 2016

Ministerstvo zemědělství České republiky
Praha

Český včelařský program

2017 - 2019

podle

nařízení Evropského parlamentu
a Rady (EU) 2013/1308

nařízení Komise v přenesené
pravomoci (EU) 2015/1366

prováděcí nařízení Komise (EU)
2015/1368

1. Hodnocení výsledků provádění předchozích včelařských programů

Aplikace nařízení Rady (ES) č. 797/2004 a nařízení Komise (ES) č. 917/2004 v platném znění se projevila výrazně větším zájmem chovatelů včel o modernizaci zařízení pro získávání a zpracování včelích produktů, či zařízení sloužícího k přísunům včelstev ke kulturním i volně rostoucím plodinám. I v ne zcela příznivých podmínkách českého a evropského včelařství se daří udržet, popř. i zlepšit některé hlavní ukazatele včelařského oboru v České republice. A to zejména v přerušení dlouhodobě trvale nepříznivého trendu poklesu počtu chovatelů včel. Mimo věcnou pomoc v obnově technických zařízení měla tato nařízení pozitivní vliv, zejména na zvýšení možností, jak si mohou chovatelé včel zvyšovat svou kvalifikaci prostřednictvím přednášek, kurzů a seminářů. Trvale je hodnocena úroveň odborných akcí, včetně odborné i pedagogické kvality lektorů na všech úrovních včelařského vzdělávání. Díky aplikaci některých opatření z citovaných nařízení stále stoupají počty obnovených včelstev, která jsou osazena matkami vysoké genetické hodnoty, které pochází z ověřených zdrojů.

Tabulka č. 1

Přehled o čerpání dotací dle nařízení Rady (ES) č. 797/2004 a dle nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 v letech 2008 - 2015

Opatření/ rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Technická pomoc tis. Kč.	24 167	26 792	24 030	34 460	36 897	35 629	34 307	26 877
Boj proti varroóze tis. Kč	13 816	10 198	11 448	11 112	15 949	18 932	17 238	27 513
Racionalizace kočování tis. Kč	7 844	10 765	11 503	5 016	4 478	3 867	2 259	2 159
Rozbory medu tis. Kč	505	471	503	1 836	937	494	678	712
Obnova včelstev tis. Kč	8 526	8 705	8 903	8 804	8 159	7 286	9 465	7 414
Celkové čerpání tis. Kč	54 859	56 931	56 387	61 231	66 420	66 208	63 947	64 675
Možnost čerpání tis. Kč	54 860	56 962	56 389	62 653	66 421	66 212	63 947	64 677
Čerpání v %	100,00	99,95	100,00	97,73	100,00	99,99	100,00	100,00

Tabulka č. 2**Stavy včelstev a počty včelařů v České republice od roku 2005**

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet včelstev celkem	551 681	525 560	520 084	461 086	497 946	528 186	552 964	540 705
Včelařů s 1 – 15 včelstvy	39 315	38 802	38 197	37 145	36 689	36 471	37 130	37 990
Včelařů s 16 – 30 včelstvy	6 442	6 087	5 994	5 140	5 503	6 001	6 468	6 030
Včelařů s 31 – 150 včelstvy	2 661	2 496	2 442	2 133	2 435	2 721	3 005	2 747
Včelařů nad 150 včelstev	81	83	90	83	97	100	120	110
Včelařů mimo ČSV	1 325	1 210	1 243	1 103	1 265	1 280	1 331	1 255
Včelařů celkem	49 824	48 678	47 966	45 604	46 033	46 573	48 057	48 132
Průměrný počet včelstev na včelaře	11,07	10,80	10,84	10,11	10,82	11,34	11,77	11,23

	2013	2014	2015
Počet včelstev celkem	537 137	588 060	576 783
Včelařů s 1 – 15 včelstvy	38 389	39 124	39 683
Včelařů s 16 – 30 včelstvy	6 185	6 648	6 571
Včelařů s 31 – 150 včelstvy	2 825	3 155	3 125
Včelařů nad 150 včelstev	106	118	107
Včelařů celkem	47 505	49 045	49 486
Průměrný počet včelstev na včelaře	11	12	12

Tabulka č. 3**Počty přísunů včelstev v České republice od roku 2005**

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Přísuny k plodinám	36 335	42 475	33 684	27 897	31 901	49 213	48 521	48 762

	2013	2014	2015
Přísuny k plodinám	4 531	22 001	19 435

Tabulka č. 4**Počty vzdělávacích akcí v České republice od roku 2005**

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počty vzdělávacích akcí	784	966	1 127	1 179	1 198	1 351	1 632	1 558

	2013	2014	2015
Počty vzdělávacích akcí	1 579	1 645	1 674

Tabulka č. 5**Počty matek odchovaných šlechtitelskými chovy v České republice od roku 2005**

Druh	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Inseminované	1 377	1 059	430	1 064	1 217	1 113	1 014	1 192
Výběrové	16 183	18 738	13 699	17 015	17 340	17 830	14 794	10 981
Přirozeně spárené	10 568	11 629	13 696	14 110	21 399	21 155	29 164	29 223
Celkem	28 128	31 426	27 825	32 189	39 956	40 098	44 972	41 396

Druh	2013	2014	2015
Inseminované	109	1 094	1 026
Výběrové	změna klasifikace	změna klasifikace	změna klasifikace
Přirozeně spárené	41 429	48 388	43 897
Celkem	41 538	49 482	44 923

Tabulka č. 6**Produkce medu v tunách + spotřeba v kg na obyvatele**

Produkce	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Med	8 371	9 051	8 466	6 078	6 892	7 455	11 302	7 332
Med – spotřeba kg/obyvatel/rok	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7

Druh	2013	2014	2015
Med	8 063	7 163	9 231
Med – spotřeba kg/obyvatel/rok	0,7	0,7	0,7

2. Popis metody použité ke stanovení počtu úlů

V rámci České republiky je vedena evidence včelstev v Českomoravské společnosti chovatelů, a. s., Benešovská 123, 252 09 Hradištko, na základě zákona č. 154/2000 Sb., plemenářský zákon a jeho prováděcí vyhlášky č. 136/2004 Sb. v platném znění.

Chovatel včel v České republice musí mít přiřazené registrační číslo chovatele. Tato povinnost vyplývá ze zákona č. 154/2000 Sb., plemenářský zákon a prováděcí vyhlášky č. 136/2004 Sb., v platném znění. Toto registrační číslo je přiděleno chovateli včel Českomoravskou společností chovatelů, a. s., Benešovská 123, 252 09 Hradištko. Zároveň z této platné legislativy vyplývá pro chovatele včel zákonná ohlašovací povinnost o počtu chovaných včelstev dne 1. 9. příslušného roku. Toto datum koresponduje nejenom se skutečností, že chovatel včel hlásí počet zazimovaných včelstev v podzimním období dle fenologického kalendáře Českomoravské společnosti chovatelů, a. s., ale zároveň odpovídá požadavkům Článku 2 – „Metoda pro určení počtu úlů“ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/1366 ze dne 11. května 2015, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu v odvětví včelařství, ve kterém je stanoven časový limit pro zjištění počtu včelstev, a to od 1. 9. – 31. 12.

3. Struktura včelařského odvětví

Rok 2014/ 2015

Období	2014	2015
Celkový počet včelařů	49 045	49 486
Počet včelařů spravujících více než 150 úlů	118	107
Celkový počet úlů spravovaných včelaři, kteří obhospodařují více než 150 úlů	32 454	27 820
Počet včelařů organizovaných ve včelařských sdruženích	48 771	52 561
Roční národní produkce medu v kg během posledních dvou kalendářních let předcházejících oznámení včelařského programu ke schválení	7 162 500	9 231 000
Rozpětí cen za smíšený květový med v místě produkce	120 - 145 Kč	140 - 170 Kč

Rozpětí cen za smíšený květový med v baleních u velkoobchodních prodejců	80 - 90 Kč	80 - 90 Kč
Odhadovaný průměrný výnos v kg medu na úl za rok	12,3	12
Odhadované průměrné výrobní náklady (pevné a pohyblivé) medu - záleží na technickém vybavení včelařského provozu	40 - 60 Kč/kg medu	40 - 60 Kč/kg medu

Trh s medem je tuzemskou surovinou dostatečně zásoben, v roce 2015 bylo vyprodukováno 9 231 032 kg medu.

Prodejní cena medu je velice rozdílná. Vliv na její tvorbu má především produkce medu v ČR, režijní a výrobní náklady, ale současně produkce medu ve státech EU a mimo ní. V případě prodeje medu v místě produkce se jedná o prodej medu převážně regionálními chovateli včel (v obcích, městech apod.), a proto i tato cena je omezena finančním rozpětím. U velkovčelařů je prodej realizován převážně prostřednictvím obchodních řetězců („velkoobchodní sítě“), ve kterých se pohybuje cena za výkup 1 kg baleného medu v rozsahu 80 – 90 Kč.

V položce tabulky „Rozpětí cen za smíšený květový med v baleních u velkoobchodních prodejců“ je uvedeno rozpětí prodejní ceny za 1 kg medu („velkoobchodu, potravinářský podnik“) za rok 2014 115 Kč – 190 Kč, za rok 2015 145 Kč – 220 Kč. Tyto položky jsou nahrazeny výkupní cenou baleného medu „velkoobchodem“.

Analýza včelařství v České republice

Česká republika je z hlediska rozložení včelstev celoplošně relativně dobře pokryta. V českém včelařství výrazně převažují zájmoví chovatelé a chovatelé s nižším počtem včelstev.

Výrazná převaha chovů do 15 včelstev v České republice zajišťuje optimálním a efektivním způsobem rovnoměrnou opylovací službu v krajině a současně dává ideální předpoklady pro produkci regionálních potravin i možnosti regionální nabídky na celém území České republiky.

Důležitá je současná existence asi 107 včelařských provozů s počtem chovaných včelstev převyšujících 150, většinou rovnoměrně rozmístěných v rámci České republiky, které jsou regionálními centry propagace pokrokových metod a racionalizace ve včelařství a současně se podílejí pořádáním seminářů na zlepšování úrovně chovů nižších počtů včelstev. Pro tyto chovatele zajišťují výrobu pomůcek a zařízení i odbyt části jejich produkce, pokud ji tito chovatelé nedokážou sami uvést na trh. Takto nastavená spolupráce vytváří výhodné podmínky pro rozvoj včelařství v ČR. Tyto včelařské větší provozy, včetně několika velkoprovozů, mají kvalitnější technické vybavení a používají progresivní technologie ošetřování včelstev. Nepříznivým faktorem se jeví vysoký věkový průměr chovatelů včel. Jednou z cest, která může tuto situaci změnit, je systematická a dlouhodobá práce s mládeží, především v rámci organizování včelařských kroužků (skupinky mladých, které jsou vedeny zkušenými včelaři s pedagogickými znalostmi). Toto úsilí bylo zhodnoceno např. na mezinárodním setkání včelařské mládeže (International Meeting of Young Beekeepers- IMYB 2015) na Slovensku, na kterém se podařilo českému družstvu umístít na prvním místě z 20 zemí světa.

V České republice produkováný med dosahuje v souladu se základními pravidly ošetřování včelstev a zpracování medu významně lepší kvality než udává vyhláška č. 76/2003 Sb., oddíl 2 Med, popřípadě směrnice Rady (ES) 2001/110. Většina produkce odpovídá vyšší kvalitě, kterou deklaruje norma Českého svazu včelařů, z. s. (dále jen ČSV) č. 1/1999 Český med. Fyzikální a chemické požadavky se v rámci této normy hodnotí dle metod „Harmonised methods of the European Honey Commission, 1997“. Certifikáty specifických vlastností medu

jsou vydávány podle normy jakosti ČSV 1/1999 Český med, v platném znění. Chráněné zeměpisné označení není.

Pozitivním efektem posledního desetiletí byl postupný nárůst využití dotačních prostředků pro lepší technologické vybavení včelařských provozů, stejně jako vynaložené prostředky a úsilí včelařských spolků vedoucí ke zvyšování vzdělanostní úrovně chovatelů včel.

Mnoho prostředků a úsilí bylo vynaloženo na oblast boje s nemocemi včel, plemenářskou práci v chovech včel i práci s mládeží s cílem učinit obor včelařství atraktivním pro nové, zejména mladé zájemce a zajistit jeho udržitelný rozvoj.

Tento trend je žádoucí uchovat proto, aby včelařství jako součást zemědělské výroby i ekologické péče o krajinu, mělo zajištěnou budoucnost. V ekonomicky fungujícím systému toto bude dlouhodobě umožňovat konkurenci na evropském, ale i světovém trhu. Efekt investic vkládaných do oboru se jednoznačně příznivě projevuje nárůstem sklizně medu v ČR a udržováním plné soběstačnosti v produkci této zemědělské komodity při stálém pomalém nárůstu spotřeby medu v posledních letech až na současné hodnoty, tj. přibližně 0,7 kg na osobu a rok.

Silnou stránkou včelařského sektoru v České republice je vysoký stupeň organizovanosti českých včelařů ve včelařských spolcích. Odborná úroveň včelařů je zajišťována systémem vzdělávání, jak na národní úrovni, tak i prostřednictvím vzdělávacích přednášek kurzů a seminářů organizovaných včelařskými spolky. Informační programy řízené ČSV, z. s., za využití programů spolufinancovaných z Evropské unie, působí pozitivně na úroveň poznání nevčelařské veřejnosti o kvalitě produktů získaných chovem včel.

Včelařské vzdělávání má v České republice dlouholetou tradici. Vzdělávání dospělých a mládeže je uskutečňováno prostřednictvím Středního odborného učiliště včelařského – Včelařského vzdělávacího centra, o.p.s., (dále jen SOUV – VVC) a lektory pro včelařství přímo ve včelařských sdruženích. SOUV-VVC je zařízení založené společně Ministerstvem zemědělství České republiky a ČSV, a je významným vzdělávacím zařízením poskytujícím celostátně komplexní teoretickou a praktickou výuku ve včelařství.

Jihočeským krajem je zřízeno SOU Blatná s akreditovaným učebním oborem Včelař, který zajišťuje komplexní teoretickou a praktickou výuku ve včelařství. Garantem výuky je Pracovní společnost nástavkových včelařů CZ, z.s. (dále jen PSNV-CZ). Další školou zajišťující výuku včelařství je např. Střední lesnická škola Žlutice, Střední škola hospodářská a lesnická ve Frýdlantě, Střední škola zahradnická a zemědělská Antonína Emanuela Komerse v Děčíně, Střední lesnická škola v Hranicích.

Z vysokých škol stěžejní roli ve vzdělávání zaujímá Mendelova univerzita v Brně, která zajišťuje svými absolventy nejvyšší odbornost ve včelařství orientovanou na nejnovější poznatky. Tito absolventi jsou připraveni zajistit v rámci vzdělávání rozšiřování nejmodernějších technologií chovu včelstev spojených s preventivními opatřeními zaměřenými na předcházení nemocem.

Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně zajišťuje výuku včelařství ve studijním oboru Ochrana zvířat a Welfare – předmět Choroby ryb a včel. Ve studijních oborech Veterinární lékařství a ekologie, Veterinární hygiena a ekologie, Bezpečnost a kvalita potravin – předmět technologie a hygiena včelích produktů. Výuka předmětu Včelařství je zajišťována pro všechny obory, výuka předmětu Welfare ryb a rybářství, včel a včelařství je zajišťována prostřednictvím oboru Ochrana zvířat a Welfare.

Na České zemědělské univerzitě v Praze, katedře zoologie a rybářství Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů je vyučován předmět včelařství, jehož výuka je garantována předními pracovníky Výzkumného ústavu včelařského v Dole.

Výzkumný ústav včelařský v Dole dále hraje nezastupitelnou roli ve výzkumu chovu a ochraně včel proti nemocem, vyvíjí a zkouší nová léčiva, inovuje produkty a je nejvýznamnějším subjektem v oblasti genetiky a šlechtění včel.

Od roku 2000 působí v České republice také PSNV-CZ, která se věnuje vzdělávací, publikační a osvětové činnosti a propaguje moderní a jednoduché včelaření. V poslední době spravuje dobrovolný Varroamonitoring systém a propaguje šlechtění zaměřené na upevnění varroatolerance.

Uvádění výzkumu do praxe a aktuální informace se mezi širokou včelařskou veřejností dostávají rovněž prostřednictvím časopisu Včelařství (vydavatel ČSV) a časopisu Moderní včelař (vydavatel PSNV-CZ). Časopis Včelařství je interní časopis členů ČSV, z. s, a je distribuován pro všech cca padesát tisíc členů této organizace. Časopis Moderní včelař vychází v celkovém nákladu 8 000 výtisků, včetně Slovenska, a je volně prodejný.

Sledování vlivu přípravků na ochranu rostlin na včely je v posledních letech soustředěno zejména na případný negativní vliv některých aplikovaných insekticidů používaných pro moření osiv. Tímto problémem se zabývá „Národní akční plán na snížení používání pesticidů v ČR“ schválený vládou ČR v roce 2012 na období 2013-2017.

4. Hodnocení potřeb ve včelařském odvětví

I nadále přetrvává potřeba pro mnohé chovatele včel modernizovat své včelařské zázemí, včetně udržení geneticky kvalitního chovu včel, důsledné provádění ošetřování včelstev proti roztočům Varroa destructor a udržování vysoké úrovně kvality včelařských produktů.

5. Seznam cílů programu

Cíl 1

Zajistit stavy včelstev pro dostatečné opylení zemědělských plodin a planě rostoucích rostlin, zachovat funkci včely v celkovém ekosystému a zajistit soběstačnost ve výrobě medu i při zvyšující se domácí spotřebě. K tomu nejen získávat nové včelaře, ale i zvyšovat počty včelstev stávajících chovatelů. Včelařství chápat jako nedílnou součást rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství. Podporovat chov matek z uznaných šlechtitelských programů.

Opatření- A. – Technická pomoc

- Pořízení zařízení a nových technických pomůcek pro získávání a zpracování včelích produktů.

Opatření – E. Obnova včelstev

- Podpora kvalitního genetického materiálu a jeho rozšiřování mezi chovatele včel.

Cíl 2

Nadále usilovat o zvýšení počtu včelařských provozů s počtem včelstev nad 150 na podnikatelské bázi (profesionální včelaři).

Opatření- A. – Technická pomoc

- Pořízení nových technických pomůcek pro získávání a zpracování včelích produktů

Cíl 3

Zvýšit podíl mobilních včelstev a jejich přísunů při využití moderních kočovných zařízení a technologií za účelem využití zdrojů snůšky a opylení rostlin, a tím současně pozitivně ovlivnit rovnoměrné rozmístění včelstev v krajině.

Opatření C. - Racionalizace kočování včelstev

- Technické pomůcky umožňující efektivní přemísťování včelstev k hospodářským plodinám

Cíl 4

Dosáhnout pozitivní změny ve věkové struktuře chovatelů včel, mj. cílenou prací s mládeží a komplexní nabídkou vzdělávacích programů vedených kvalifikovanými včelařskými odborníky pro mládež i dospělé. Vzdělávací činnost včelařů především zaměřit na aktuální problémy a jejich řešení, včetně systematického a dlouhodobého vzdělávání za účelem získání poznatků nutných pro úspěšný chov včel.

Opatření A. - Technická pomoc včelařům

- Pořádání přednášek, kurzů a seminářů pro chovatele včel a vedení včelařských kroužků mládeže

Cíl 5

Udržet podmínky pro celoplošně organizovaný boj s varroózou a její integrovanou léčbu na základě průběžné znalosti nákazové situace. Vedle zavedeného celoplošně organizovaného léčení varroózy využívat sezónní monitoring s cílem včasného a účinného léčení provedeného v souladu s metodikou použití léčiva. Při nízké invazi varroózy preferovat zásahy, které nebudou včelí produkty zbytečně zatěžovat rezidui léčiv.

Opatření B. - Kontrola a boj proti varroóze

- Zlepšování zdravotního stavu všech včelstev chovaných na území ČR.

Cíl 6

Dosahovat maximální možné kvality medu a ostatních včelích produktů prostřednictvím zjišťování vybraných fyzikálně-chemických a mikrobiologických vlastností.

Opatření D. - Analýzy medu

- Příspěvek na fyzikálně-chemický rozbor medu a na přítomnost spor *Paenibacillus larvae*.

I v dalším období je třeba podporovat ty aktivity, které ohrožení varroózou sníží na minimum. Je nadále potřeba podporovat prevenci a monitoring míry varroózy a dále šlechtění a testování včel na varroatoleranci.

Cíle Českého včelařského programu budou zabezpečovány organizovanými i neorganizovanými včelaři. V současné době se ČSV, z. s., podílí na administraci tohoto včelařského programu ve vztahu k platební agentuře SZIF.

Aktuální problémy rozvoje včelařství, výzkum v odborných oblastech, expertní a poradenskou činnost v oboru, vývoj, výrobu a distribuci léčiv proti varroóze zajišťuje v rozhodující míře Výzkumný ústav včelařský, s. r. o., Dol.

Značný podíl na realizaci programu má SOUV-VVC., jehož zakladateli jsou Ministerstvo zemědělství ČR a ČSV. Na vzdělávací činnosti se rovněž podílí PSNV-CZ, ale i další včelařské spolky, jako je např. Včelí stráž; MÁJA, spolek pro rozvoj včelařství; Výzkumný ústav včelařský Dol, ad.

6. Podrobný popis opatření

A) TECHNICKÁ POMOC

VZDĚLÁVACÍ ČINNOST, KURZY, ŠKOLENÍ, PORADENSTVÍ

Veškeré kurzy a školení jsou náročné jak finančně, tak i z hlediska personálního obsazení garantujícího nejvyšší odbornou úroveň. Jsou však hlavním těžištěm programu a nadále jím budou i v letech následujících.

- Kurzy pro začínající včelaře a mládež tematicky zahrnují:
význam včel, druhy a anatomie včely, obecné předpoklady včelaření, úly, včelíny, včelnice, včelařské nářadí, legislativa, boj s nemocemi, získávání a zpracování včelích produktů včetně zásad jejich správného kvalitního získávání.
- Kurzy chovu matek tematicky zahrnují:
jednoduché metody chovu matek v teorii a praxi, zpracování chovných plánů a rodokmenů, registrace, vedení chovných dokumentů.
- Kurzy a zkoušky prohlížečů včelstev tematicky zahrnují:
identifikace nemocí včel a včelího plodu, škůdci a ochrana včel, laboratorní práce, veterinární a právní předpisy ve včelařství, efektivní systém léčení a prevenci proti varroóze a moru včelího plodu.
- Kurzy technického charakteru tematicky zahrnují:
použití aerosolové techniky, údržbu a opravu vyvíječů aerosolu, technologii obsluhy včelstev v různých typech a systémech úlů, pomůcky pro kočování se včelami, použití monitorovacích nástrojů a systémů k prevenci a léčbě nemocí včel, zejména varroózy.
- Speciální kurzy pro provozně - ekonomicky orientované včelaře tematicky zahrnují:
racionalizaci ve včelařství, profesionální provozy, stáže pro profesionální včelaře v EU, senzoriku a marketing medu, vaření medoviny, získávání a zpracování vosku a dalších včelích produktů, ekonomickou a kontrolní činnost v oblasti chovu včel, právní předpisy související se včelařstvím, organizační zabezpečení léčení včel se zvláštním zaměřením na varroózu a mor včelího plodu.
- Semináře lektorů včelařství tematicky zahrnují:
současnou terapii včelstev, nejnovější poznatky v prevenci, monitorování a léčení včelstev proti varroóze a moru včelího plodu, přípravu na kurzy chovu matek, využití

včelích produktů ve zdravé výživě člověka, získávání kvalitních včelích produktů, právní předpisy EU pro obor včelařství.

- Semináře dobrovolných funkcionářů včelařských sdružení a družstev tematicky zahrnují: současné platné právní předpisy související pro obor včelařství, organizační zabezpečení prevence, monitorování a léčení včel se zvláštním zaměřením na varroózu a mor včelího plodu, aplikaci nejnovějších technologických metod.
- Specializované semináře určené k výměně zkušeností a jejich praktická aplikace tematicky zahrnují:
 - seminář lektorů včelařství
 - seminář vedoucích vyšších chovů
 - seminář vedoucích včelařských kroužků

V rámci veškeré vzdělávací činnosti, kurzů, školení a seminářů jsou pro české včelařství nejdůležitější tato témata:

- integrovaný boj s varroózou s ohledem na prevenci, monitoring, šlechtění a léčení s cílem, aby varroóza nepůsobila ekonomické škody a minimalizovala se tak kontaminace včelích produktů rezidui léčiv
- boj s morem včelího plodu s ohledem na prevenci a monitoring ve vztahu k získávání kvalitních včelích produktů
- získávání kvalitních produktů a jejich uvádění na trh
- významné zvýšení dostupnosti stávajících zdrojů snůšky prostřednictvím kočování
- výměna zkušeností s včelařskými odborníky ze zahraničí

Plánované náklady na kurzy, školení a přednášky

Náklady na přípravu a organizaci vzdělávacích akcí

Denní kurzy, přednášky a semináře: cca 2 000 akcí

Uznatelné náklady na jednu akci se skládají z honoráře přednášejícímu, nájmu prostor, odborných překladů pro akce, didaktických pomůcek a z doškolování lektorů.

POŘÍZENÍ NOVÝCH TECHNICKÝCH POMŮCEK A ZAŘÍZENÍ PRO ZÍSKÁVÁNÍ A ZPRACOVÁNÍ VČELÍCH PRODUKTŮ V SOULADU S NAŘÍZENÍM EP RADY (EU) Č. 1308/2013.

VYBAVENÍ PRO ZÍSKÁVÁNÍ MEDU

Řešením je poskytnutí příspěvku například na pořízení pomůcek pro vytáčení medu, na pořízení medometu, odvíčkovacího zařízení, zařízení na odstraňování včel z plástů, dekantační a filtrační nádoby, dále pak na čerpadla na med a míchací zařízení, jednoúčelový mechanický ometač včel, či na registrační úlovou váhu.

VYBAVENÍ PRO ZPRACOVÁNÍ MEDU – PLNĚNÍ DO OBCHODNÍHO-SPOTŘEBITELSKÉHO BALENÍ

Plnění medu do obchodního/spotřebitelského balení je vhodnou doplňkovou činností pro větší včelařské provoz. Tento způsob také umožňuje dodávat med ve větším sortimentu a vyšší kvalitě přímo spotřebiteli.

Na podporu malých plnění pracujících na vysoké hygienické úrovni se poskytuje např. příspěvek na pořízení tepelné komory, čerpadla na med, nádoby na med (umožňující míchání, filtraci a temperování obsahu) se spodním vývodem a víkem, dále

na poloautomatické plničky medu a na zařízení pro sledování kvality medu, například refraktometry apod.

VYBAVENÍ PRO ZÍSKÁVÁNÍ A ZPRACOVÁNÍ DALŠÍCH VČELAŘSKÝCH PRODUKTŮ

V souvislosti se zabezpečením hygieny celé včelařské technologie je důležité podporovat obnovu a nákup zařízení na získávání a zpracování vosku a podpořit tak uzavřený cyklus hospodaření s voskem z vlastní produkce.

Podpora na veškerá zařízení v rámci dotačního titulu „Technická pomoc“ bude poskytnuta zásadně a výhradně pouze na zařízení nová, poprvé uváděná do provozu.

B) KONTROLA A BOJ PROTI VARROÓZE

PLOŠNÉ OŠETŘENÍ VČELSTEV, PREVENCE A MONITORING V BOJI PROTI VARROÓZE

V rámci aplikace integrovaného systému ochrany včelstev a v souladu s Metodikou kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace pro daný rok, vydávané Ministerstvem zemědělství České republiky je nezbytné včelstva ošetřit za použití prostředků, léčiv a desinfekčních prostředků v České republice registrovaných, včetně pomůcek pro monitoring varroózy. Pro včasný a účinný léčebný zásah je třeba podpořit proces monitorování reálné situace na stanovištích včelstev.

C) RACIONALIZACE KOČOVÁNÍ

TECHNICKÉ POMŮCKY UMOŽŇUJÍCÍ EFEKTIVNÍ PŘEMÍSTOVÁNÍ VČELSTEV ZA ÚČELEM OPYLOVÁNÍ ZEMĚDĚLSKÝCH ROSTLIN A ZA SNŮŠKOU MEDU

Příspěvek na pořízení přívěsu, palet, nakládacího zařízení.

Podpora na veškerá zařízení v rámci dotačního titulu „Racionalizace kočování“ bude poskytnuta zásadně a výhradně pouze na zařízení nová, poprvé uváděná do provozu.

D) ANALÝZY MEDU

PŘÍSPĚVEK NA ROZBORY MEDU

Pro podporu zvýšení počtu rozborů se navrhuje přispívat především na fyzikálně chemický rozbor medu (obsah vody, sacharózy, elektrická vodivost, obsah HMF, aktivita enzymů), a přítomnost spor *Paenibacillus larvae*. Podmínkou je vyhotovení rozboru v akreditované laboratoři.

E) OBNOVA VČELSTEV

ROZŠÍŘOVÁNÍ PROVĚŘENÉHO MATERIÁLU PROSTŘEDNICTVÍM CHOVATELŮ MATEK

Kvalitní genetický materiál je nutno odchovat a podporovat jeho rozšiřování mezi širokou včelařskou veřejností. Produkci matek zajišťují vyšší šlechtitelské chovy uznaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské nebo jiná uznaná chovatelská sdružení

dle zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat. Cílem je obnova uhynulých včelstev kvalitním genetickým materiálem.

F) PROGRAMY APLIKOVANÉHO VÝZKUMU

Na období, na které je program určen, není žádná aktivita tohoto typu plánována.

G) SLEDOVÁNÍ TRHU

Na období, na které je program určen, není žádná aktivita tohoto typu plánována.

H) ZLEPŠENÍ JAKOSTI PRODUKTŮ S CÍLEM VYUŽITÍ POTENCIÁLU PRODUKTŮ NA TRHU

Na období, na které je program určen, není žádná aktivita tohoto typu plánována.

ODHADOVANÉ NÁKLADY, FINANČNÍ PLÁN PODPORY

Plán nákladů

Rok v tis. Kč	2017 v tis. Kč	2018 v tis. Kč	2019 v tis. Kč
Technická pomoc včelařům	39 000	39 500	40 000
Kontrola a boj proti varroóze	17 000	18 000	18 500
Racionalizace kočování	5 000	5 000	5 000
Analýzy medu	1 000	1 500	2 000
Obnova včelstev	13 000	13 500	14 000
Programy aplikovaného výzkumu	0	0	0
Náklady celkem	75 000	77 500	79 500

Finanční plán

Rok v tis. Kč	2017 v tis. Kč	2018 v tis. Kč	2019 v tis. Kč
Prostředky státu 50 %	37 500	38 750	39 750
Prostředky EU 50 %	37 500	38 750	39 750
Celkem 100 %	75 000	77 500	79 500

Český včelařský program 2017 – 2019 je plynulým pokračováním předcházejících včelařských programů a vychází z nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. 12. 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) 1037/2001, (ES) č. 1234/2007. Český včelařský program byl dále vypracován na základě pravidel nastavených v nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1366/2015 ze dne 11. května 2015, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu v odvětví včelařství, a v prováděcím nařízení komise (EU) č. 1368/2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu v odvětví včelařství.

7. Kritéria pro zabránění dvojího financování

V ČR existuje díky aktivním opatřením zahrnutých do Českého včelařského programu příznivá situace nejen v oblasti zdravotního stavu včelstev, ale i ve využití cílené průhledné a kontrolovatelné administrace veškerých finančních příspěvků. S ohledem na celosvětově ojedinělou organizovanost českých včelařů (v ČSV, z. s., je organizováno 97% z celkového počtu včelařů), je příznivá situace nejen v oblasti zvládnutí zdravotního stavu včelstev, ale i v cílené, průhledné a kontrolovatelné distribuci veškerých finančních příspěvků.

V České republice jsou nastavena pravidla pro poskytování podpor režimem, který neumožňuje dvojí financování včelařských programů, a to na základě současné platné legislativy České republiky a vnitřních pravidel a předpisů Ministerstva zemědělství.

Další existující podpory do včelařství

Na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství je poskytována podpora z národních zdrojů 1. D. Podpora včelařství, zaměřená na zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných rostlin. V roce 2012 byla podpora poskytnuta ve výši 133 Kč na zazimované včelstvo a celková výše podpory dosáhla částky 71 mil. Kč, v roce 2013 ve výši 138 Kč na zazimované včelstvo v celkové výši podpory 75 mil Kč, v roce 2014 ve výši 126 Kč na zazimované včelstvo v celkové výši podpory 75 mil Kč, v roce 2015 ve výši 128 Kč na zazimované včelstvo v celkové výši podpory 80 mil. Kč.

Včelařství je podporováno i prostřednictvím státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím. Včelařským spolkům jsou poskytovány finanční prostředky podle „Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními organizacemi státní správy“, a to na základě předloženého projektu, který je v rámci výběrového řízení posuzován. V roce 2015 byla poskytnuta ČSV, dotace na aktivity spojené s prací se včelařskou mládeží a činnosti, které nejsou podporovány EU ve výši 21 200 000 Kč, Mendelově společnosti pro včelařský výzkum dotace ve výši 150 000 Kč, Spolku pro rozvoj včelařství MÁJA 100 000 Kč, Včelí stráž při ČSV, z. s. 100 000 Kč, PSNV-CZ 400 000 Kč.

8. Ukazatelé výkonnosti

A. Technická pomoc včelařům

- pořádání přednášek, kurzů a seminářů pro chovatele včel a vedení včelařských kroužků mládeže
- pořízení zařízení a nových technických pomůcek pro získávání a zpracování včelích produktů

Ukazatel výkonnosti:

- počty vzdělávacích akcí
- výše finančních prostředků na pořízení zařízení a technických pomůcek pro získávání a zpracování včelích produktů
- porovnání údajů s předchozím rokem

B. Kontrola a boj proti varroóze

- úhrada nákladů na prevenci a léčbu varroózy

- úhrada nákladů spojených s aplikací léčiv a aerosolem

Ukazatel výkonnosti:

- **Výše finančních prostředků na úhradu léčiv pro boj proti varoóze**
- **Porovnání údajů s předchozím rokem**

C. Racionalizace kočování

- Technické pomůcky umožňující efektivní přemísťování včelstev k hospodářským plodinám

Ukazatel výkonnosti:

- **Výše finančních prostředků pro kočování**
- **Porovnání údajů s předchozím rokem**

D. Analýzy medu

- Příspěvek na fyzikálně-chemický rozbor medu a na přítomnost spor *Paenibacillus larvae*

Ukazatel výkonnosti:

- **Počet provedených rozborů medu hrazených z programu**
- **Porovnání údajů s předchozím rokem**

E. Obnova-včelstev

- Podpora chovu včelích matek ze šlechtitelských chovů a rozšiřování mezi včelařskou veřejností

Ukazatel výkonnosti:

- **Počet včelích matek ze šlechtitelských chovů hrazených z programu**
- **Porovnání údajů s předchozím rokem**

9. Prováděcí pravidla ke kontrole a hodnocení včelařského programu

Podporu bude realizovat platební agentura (SZIF).

Průběžné sledování doprovázené každoročním zhodnocením bude zajišťovat Ministerstvo zemědělství ČR ve spolupráci se včelařskými organizacemi působícími v oblasti včelařství v ČR. Vyhodnocení bude zaměřeno především na vynaložené finanční prostředky v jednotlivých opatřeních a zároveň:

- opatření „technická pomoc“ bude zaměřena na jednotlivé druhy a množství pořízeného nového zařízení související s obnovou stávajícího technického zařízení, či budováním nového včelařského provozu chovateli včel.
 - Ukazatel výkonnosti: výše finančních prostředků na pořízení zařízení a technických pomůcek pro získávání a zpracování včelích produktů – zdroj platební agentura SZIF.
- v opatření „boj proti varroóze“.
Ministerstvo zemědělství problematiku zdravotního stavu včelstev monitoruje prostřednictvím Státní veterinární správy a současně podporuje výzkumné projekty zaměřené na výzkum léčiv proti roztoči *Varroa destructor*.
 - Ukazatel výkonnosti: zdravotní stav včelstev a počty včelstev v ČR (Zpráva o činnosti v oblasti ochrany zdraví zvířat v ČR – zdroj Státní veterinární správa ČR).
- hodnocení opatření „racionalizace kočování včelstev“.
 - Ukazatel výkonnosti: přísluny včelstev v krajině k plodinám a do lesů – Situační a výhledová zpráva včely – zdroj dat Český svaz včelařů, z. s., Křemencova 8, Praha 1 (dotazníková každoroční akce oslovující chovatele včel na území ČR),
- opatření „úhrada nákladů na rozборы medu“ je významnou pomocí při prevenci kvality medu a chovu včel v ČR. Rozbory se zaměřují na fyzikálně chemické vlastnosti medu a na přítomnost spor moru včelího plodu v medu.
 - Ukazatel výkonnosti: zjišťování kvality medu – zdroj Výzkumný ústav včelařský, s. r. o., Dol),
- opatření „obnova včelstev“ je zaměřeno na chov včelích matek geneticky vysoce kvalitního materiálu plemene včely kraňské.
 - Ukazatel výkonnosti: počet odchovaných matek, na které byla poskytnuta dotace. Přehled bude získán od platební agentury (SZIF), a to každým rokem.

Kontaktní místo odpovědné za správu Českého včelařského programu na 2017 – 2019 (příloha NK (EU) č. 1368/2015), je Ministerstvo zemědělství, Odbor státní správy lesů, myslivosti a rybářství - 16230.

Na každé opatření programu je podávána samostatná žádost, jejíž součástí jsou požadavky jednotlivých chovatelů včel a doklady prokazující splnění podmínek pro poskytnutí dotace na příslušná opatření.

V každém roce programového období bude prováděna 100% administrativní kontrola všech žádostí o dotaci a kontrola na místě v rozsahu stanoveném čl. 8 odstavcem 3 prováděcího nařízení Komise (EU) 2015/1368 tj. nejméně 5% žadatelů o podporu. Zároveň pro každý rok

bude v souladu s čl. 8 prováděcího nařízení Komise 2015/1368 vytvořena analýza rizik pro výběr subjektů ke kontrole. Analýza rizik bude zpracována platební agenturou na základě poznatků z administrativních kontrol a výsledků kontrol na místě z předešlých období.

V případě zjištění neoprávněně získaných prostředků bude postupováno v souladu s čl. 9 prováděcího nařízení Komise (EU) č. 1368/2015 a obecnými zásadami stanovenými pro oblast sankcí v nařízení (EU) č. 1306/2013.

Český včelařský program 2017 – 2019 bude zveřejněn na www.eagri.cz.

Vyhodnocování výsledků včelařského programu pro včelařství v České republice se bude provádět na základě podrobných analýz jednotlivých opatření programu.

Seznam včelařských organizací v České republice, které spolupracovaly na vypracování Českého včelařského programu 2017 – 2019.

Organizace	Adresa	Kontakt	Počet členů/pracovníků
Český svaz včelařů, z. s.	Křemencova 8 115 24 Praha 1	info@vcelarstvi.cz	49 486
Pracovní společnost nástavkových včelařů CZ	Staroměstská 6/a 370 04 České Budějovice	predseda@psnv.cz	597
Dadantklub	Slatiňanská 135 538 25 Nasavrky	cimala@vcelimed.cz	50
Výzkumný ústav včelařský, s. r. o.	Dol 94 25 266 Měslovice	beedol@beedol.cz	50
Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, Fakulta veterinární hygieny a ekologie	Palackého třída 1946/1, Královo Pole, 612 42 Brno	navratils@vfu.cz	3+1
Mendelova společnost pro včelařský výzkum	Zemědělská 1665/1 Černá Pole, 613 00 Brno	vigor@vigorbee.cz	37
Mendelova univerzita v Brně, Agronomická fakulta, Ústav zoologie rybářství, hydrobiologie a včelařství	Zemědělská 1665/1, Černá Pole 613 00 Brno	apridal@mendelu.cz	38
Spolek pro rozvoj včelařství MÁJA	Jinočanská 63/24, Ruzyně, Praha 6	spolek@majabee.cz	200
Včelařský spolek pro Mladou Boleslav	17. listopadu 1197, 293 01 Mladá Boleslav	sl.dvorsky@tiscali.cz	121
Svaz chovatelů včely tmavé	Jana Palacha 522, Sušice II, 342 01 Sušice	info@vcelatmava.cz	11
Včelí stráž při ČSV,	Vladislavova 248,	vcelistras@seznam.cz	500

Organizace	Adresa	Kontakt	Počet členů/pracovníků
Z. S.	Rakovník II, 269 01 Rakovník		
Asociace profesionálních včelařů, z. s.	Československé armády 821, 435 11 Lom	apiscech@gmail.com	45

Příloha 1. ODKAZY NA PŘÍSLUŠNÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY ČESKÉ REPUBLIKY

Právní předpisy

- Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů (rostlinolékařský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb. o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Vyhláška č. 76/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro přírodní sladidla, med, cukrovinky, kakaový prášek a směsi kakaa s cukrem, čokoládu a čokoládové bonbony ve znění vyhlášky č. 43/2005 Sb.
- Vyhláška č. 448/2006 Sb., o provedení některých ustanovení plemenářského zákona.
- Vyhláška č. 38/2001 Sb., o hygienických požadavcích na výrobky určené pro styk s potravinami a pokrmami ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství.
- Vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem.
- Vyhláška č. 327/2012 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin.
- Vyhláška č. 32/2012 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 197/2005 Sb., o stanovení podmínek poskytnutí dotace na provádění opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice o podporách

- Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy podle usnesení vlády ČR č. 92/2010 ze dne 1. února 2010.
- Zásady Ministerstva zemědělství, kterými se stanovují podmínky pro poskytování a čerpání finančních podpor formou dotací na udržování a využívání genetických zdrojů pro zemědělství v platném znění.
- Zásady Ministerstva zemědělství, kterými se stanovují podmínky pro poskytování finančních podpor formou dotací na základě podpůrných programů podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství v platném znění.